

kamenita itd. očitujejo seveda vselej najmanj po dva člena (miza in barva, gora in kamenje itd.), ki morata stati v gotovem medsebojnem razmerju, ako naj nastopata kot člena tega ali onega dejstva („je“ — „ni“): tudi tukaj pa zamenjava to razmerje med dvema predmetoma kot členoma nekega dejstva s tem dejstvom samim, kdor smatra to dejstvo samo za neko „relacijo“. Ta nerelativen značaj dvočlenskega dejstva samega se pa da razen s pomočjo analogije k dvočlenski sodbi še posebe dokazati: vsako nasprotno nazivanje vede v logično nedovoljen regresus in infinitum. Smisel vsake dvočlenske sodbe je namreč ravno v tem, da to in ono *razmerje* med tema in onima predmetoma (miza — barva itd.) v resnici *je* ali *ni*, se *nahaja* ali se *ne nahaja* itd. Iz tega pa nujno sledi, da ta „je“ ali „ni“, oziroma to nahajanje ali nenahajanje nekega razmerja ni in ne more biti isto-vetno s tem razmerjem samim, ki ostane ravno „to in ono razmerje“, ali se kje nahaja ali ne, to je vedel, kakor znano, že stari Kant s svojo slovito kritiko takozv. ontološkega dokaza za existenco božjo. Potemtakem se pa zaplete v regressus in infinitum, kdor smatra naše nahajanje ali nenahajanje (*je — ni*), torej dotično dejstvo samo le za odnosno razmerje med členoma tega dejstva: pri dvočlenski trditvi gre ravno za to, da to razmerje *je* ali *ni*, gledé tega zadnjega „razmerja zopet, da *je* ali *ni* itd. in infinitum. Da je dvočlensko (in enočlensko) dejstvo — „razmerje“, bi torej sploh nikdar ne mogli priti do katerekoli faktične trditve! *Sodbe na eni in dejstva na drugi strani niso nobene relacije.*

Lazarević L.: Beleške iz okupiranog Beograda (1915—1918). Beograd 1919. Cena 3 din.

To je v mali četverki 144 strani obsežna, v cirilici pisana knjižica, ki na svoj in poseben način poroča, kaj so počenjali Nemci in Madžari v premaganem Beogradu. Beleške, ki jih je okoli stoštirideset, ugotavljajo večinoma samo gmotne krivice in gnev poražene državnosti proti zmagoviti tuji oblasti. Lazarevićev srd se obrača proti „Germancem“ (t. j. nemški državi) in proti Avstro-Ogrski. Kdor je torej nosil, prisiljeno nosil uniformo avstro-ogrskega vojaka, mu je bil Nemeč, Madžar, torej prava zver. Obenem priznava, da je bilo med njimi tudi nekaj ljudi s človeškim srcem. Ti so pač bili Čehi in naši ljudje. Ne vsi, to je gotovo. Te in vse one, ki so srbsko junaško pleme strahovali po devizi: „Ausrotten die lausige Package!“ ima v mislih, ko piše uvodoma: „Naši računi s neprijateljima nisu prečiščeni. Ostavićemo u *amanet* deci svojoj, da se obraćunaju s onima, koji su nas žive jeli“. A kako sedanji Srbi, torej oni, ki so toliko pretrpeli, „obraćunavajo“ s svojimi nekdanjimi trinogi, povem tole: Po „ujedinjenju“ so n. pr. morali vsi naši aktivni in neaktivni častniki in vojaški uradniki, ki so hoteli tudi v novi državi ohraniti svoje dotedanje čine, prigrasiti s posebnim obrazcem in z gotovimi izpričanimi dokazili svojo prošnjo za sprejem v *srbsko* vojsko. To so seveda storili vsi dobri jugoslovansko in mnogi — nemško in madžarsko čuteći častniki in uradniki, bodisi iz prepričanja, bodisi iz — potrebe. In kaj se je zgodilo? Kljub izvestjem častniških preiskovalnih sosvetov („aprobativnih komisij“), kljub opozarjanju po časnikih in naših poslancih, so bili nemudoma in kljub našim protestom sprejeti — Nemci in Madžari, a naši komaj po dveh letih ali celo do danes še ne! Podobno je z uradništvom v državni službi na Hrvatskem in v Slavoniji. Na Slovenskem je v tem oziru bolje, ker je tedanja „Narodna vlada“ storila, kar je bilo mogoče, kljub upravno nesposobnemu in trmoglavemu Beogradu!

Knjižica, ki je po svoji vsebini nepopolna in pomanjkljiva — iz premaganega Beograda bi znal celo jaz, ki nisem bil nikoli tam, več in temeljitejše povedati —, bo imela morda nekoliko vrednosti za kulturnega zgodovinarja; kakršnekoli umetniške vrednosti nikakor nima. Tega se je zavedal morda tudi pisatelj sam, ker bi jo bil drugače napisal v spodobnejšem jeziku! Kajti v tem čudnem zmašilu, ki se slabo bere kakor časniški izrezki okorno urejevanih dnevnik novic, kar mrgolijo germanizmi (!), turcizmi in neki čudni izrazi, ki so najbrž — klasična beogradščina; pravih in lepih srbskih besedi je malo! Bog torej L. Lazareviću, ki ni istoveten z Lazo Lazarevićem, odpusti njegove jezikovne neokusnosti — človek mu jih ne more!

Ivan Zorec.

◁ KRONIKA. ▷

Prešeren in Župančič v angleščini. V londonskem listu „The New Age“ (A weekly review of politics, literature, and art.) dne 28. februarja 1918 je na str. 353-4. priobčil P. Selver poleg svojih prevodov iz Jovana Dučića, Vojislava Ilića, Milana Rakića, Alekse Šantića, Svetislava Stejanovića tudi prevod Prešernovega soneta „Življenje ječa, čas v nji rabelj hudi“ in Župančičevega „Vseh živih dan“. Prevoda se glasita:

From the „Sonnetts of Unhappiness“.

Life is a jail, and time grim warder there,
Sorrow the bride made young for him each day;
Woe and despair faithfully serve his sway,
And rue, his watcher with unwearied care.

Sweet death, O do not overlong forbear,
Thou key, thou portal, thou entrancing way
That guideth us from places of dismay
Yonder where moulder gnaws the gyves we wear.

Yonder where ranges no pursuing foe,
Yonder where we elude their evil plot,
Yonder where man is rid of every woe.

Yonder, where bedded in a murky grot,
Sleeps, whoso lays him there to sleep below,
That the shrill din of griefs awakes him not.

Ascension day.

To-day an Ascension Day I divine,
My heart, how it surges and simmers,
My spirit silkily glimmers,
As though it had drunk of magical wine.